

48. Sakrament w służbie miłości Boga i Kościoła

1. CELE LEKCJI – WYMAGANIA OGÓLNE

- Rozpoznawanie różnicy między poszczególnymi stopniami święceń;
- Wprowadzenie w głębsze rozumienie kapłaństwa i liturgii sakramentu święceń.

2. TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

Uczeń:

- Po lekcji wyjaśnia, czym jest sakrament święceń;
- Z pamięci wymienia stopnie sakramentu święceń;
- Własnymi słowami charakteryzuje rysy posług diakona, prezbitera i biskupa;
- Na podstawie KKK (KKKK) i KPK przedstawia wymagania stawiane kandydatom do święceń;
- Określa naukę Kościoła dotyczącą szafarza sakramentu święceń;
- Charakteryzuje materię i formę sakramentu święceń.

3. POJĘCIA, POSTACI

- Święcenia;
- Stopnie święceń;
- Diakon;
- Prezbiter;
- Biskup;
- Powołanie.

4. WARTOŚCI

- Chęć podjęcia modlitwy za kapłanów.

5. SCHEMAT LEKCJI

- Dobry ksiądz;
- Sakrament kapłaństwa;
- Stopnie święceń.

6. PROPOZYCJA REALIZACJI LEKCJI

Wprowadzenie:

Metoda – słoneczko. Nauczyciel wieszka na tablicy wydrukowane na planszy / napisane na dużym arkuszu papieru hasło: „DOBRY KSIĄDZ” i prosi uczniów o wypisanie na małych karteczkach skojarzeń z tym hasłem.

Wypisane skojarzenia zawieszka na planszy / tablicy w formie *słoneczka* jeden z uczniów.

Rozwinięcie tematu:

Metoda – rozmowa kierowana. Nauczyciel zadaje pytanie:

- Do czego potrzebni są kapłani?
- Czy każdy może zostać księdzem?
- Kto nie może nim zostać?
- Jakie cechy są potrzebne, aby można było zostać kapłanem?
- Czy waszym zdaniem łatwo jest wybrać taką drogę?

Nauczyciel podsumowuje rozmowę na temat trudności z wyborem drogi powołania, odnosząc się do tekstu opisującego powołanie proroka Jeremiasza, zamieszczonego w podręczniku.

Metoda – puste krzesło. Nauczyciel prosi o przeczytanie tekstu dotyczącego kapłaństwa w USA (podręcznik) i przedstawia problem:

- Jak będzie wyglądała sytuacja powołań za kilkanaście – kilkadziesiąt lat, czy księża będą jeszcze potrzebni, czy młodzi ludzie będą chcieli zostać kapłanami / zakonnikami?

Na kartkach A4 nauczyciel wypisuje możliwe odpowiedzi na ww. problem i zawieszka w rogach sali. Jedna karta pozostaje pusta (lub posiada napis: „Mam inne zdanie”). Przykładowe odpowiedzi na kartach:

- Księża będą zawsze potrzebni, bo ludzie będą nadal wierzyć w Boga.
- Młodzi ludzie będą chętnie wybierać kapłaństwo.
- Za kilkanaście lat będzie bardzo mało księży.

Uczniowie wybierają kartkę najbardziej zbliżoną z ich poglądami na tę sprawę, siadają przy kartce z wybraną odpowiedzią; następnie zastanawiają się w grupie nad argumentami za swoim stanowiskiem. Grupa przy pustej kartce najpierw ustala swoje stanowisko, a potem szuka argumentów. Następnie przedstawiciele grup, ustawiając krzesła w kręgu, podejmują dyskusję na postawiony problem. Mogą włączyć się również pozostali uczniowie, zasiadając na pustym krześle w kręgu. Nauczyciel podsumowuje dyskusję i dziękuje uczestnikom za ich udział.

Metoda – wykład. Nauczyciel opowiada o stopniach sakramentu święceń, przedstawiając drogę, jaką trzeba przebyć, by dostąpić godności diakona, prezbitera czy biskupa. Przy okazji nauczyciel tłumaczy nazwy polskie i łacińskie stopni święceń i wyjaśnia nieprecyzyjne określenie „sakrament kapłaństwa” zastąpione przez nazwę „sakrament święceń”. Wyjaśnia zadania i funkcje osób przyjmujących święcenia kapłańskie. Tłumaczy obrzęd święceń, zwracając uwagę na istotny gest sakramentalny włożenia rąk.

Zakończenie:

Nauczyciel podaje najważniejsze wnioski z lekcji i przypomina o potrzebie modlitwy za kapłanów.

Notatka:

Zapis z ramki „Zapamiętaj”.

Korelacja z edukacją szkolną:

- Język polski – księża w literaturze;
- Wiedza o kulturze – obraz księdza w filmie i mediach;
- Wiedza o społeczeństwie – kapłan w społeczeństwie.

7. INNE MOŻLIWOŚCI REALIZACJI

Można rozpocząć lekcję od rozmowy na temat kapłaństwa, znanych uczniom księży, jacy są, co robią.

Warto odnieść się do tekstu Jana Pawła II z książki *Dar i tajemnica*.

Metoda – papierek lakmusowy. Grupy otrzymują teksty dotyczące święceń na poszczególnych stopniach i zaznaczają w tekstach markerem / zakreślaczem najważniejsze zdania dotyczące sakramentu kapłaństwa (załącznik 1).

8. ALTERNATYWNE TEKSTY DO WYKORZYSTANIA NA LEKCJI

PRZECZYTAJ

Codziennosc życia kapłańskiego

Wydaje się nam czasem, że życie kapłana ogranicza się tylko do pracy duszpasterskiej: modlitwa, sprawowanie sakramentów, Eucharystia, prowadzenie grup parafialnych. Jednym słowem – „beztroskie życie”. Czy na pewno?

Przed drzwiami gabinetu dentystycznego oczekiwało kilkanaście osób. Znużeni czekaniem oglądali stare czasopisma lub patrzyli w okno, za którym bez przerwy przesuwali się przechodnie. Po drugiej stronie ulicy stał blok mieszkalny o kilku wejściach. Otworzyły się drzwi na wprost poczekalni i kilku ministrantów w czerwonych pelerynkach wybiegło na ulicę. Za nimi wyszedł ksiądz. Przeszli kilka metrów i weszli do następnej klatki schodowej. Ten widok był dobrą okazją, aby oczekujący w poczekalni rozpoczęli wymianę myśli.

– Pewnie po kolędzie – zauważyła pewna pani trzymająca się za lewą szczękę.

– Takiemu to dobrze – mruknęła inna z nutą zazdrości w głosie. Nie napracuje się, nie namęczy, tylko pieniądze zgarnia.

Poczekalnia się ożywiła.

– Moja Pani, dobrze to mówi przysłowie, że „kto ma księdza w rodzie, tego bieda nie ubodzie”.

– Tak, tak. Przejdzie się po domach i co wieczór ma teczkę pełną pieniędzy.

– Panie, to jeszcze nie wszystko. Zapomniał Pan o tacy w niedzielę.

– Taki to rodzinkę swoją wyposaży do trzeciego pokolenia. Już tam jego tatuńcio i mamuńcia nie wiedzą, co to znaczy jazda tramwajem. Każdy w rodzinie ma mercedesa.

Przy samych drzwiach od gabinetu siedział starszy mężczyzna. Nie włączał się do rozmowy, tylko słuchał uśmiechając się pod nosem. Wreszcie zapytał:

– Czy ma pani syna?

– Mam dwóch – odpowiedziała zagadnięta.

– Mali, duzi?

– Jeden w siódmej klasie, drugi w liceum.

– A pan? – zwrócił się do sąsiada.

– Mam, mój już w wojsku.

– A pani? – pytał dalej.

– Też mam jednego. A dlaczego pan o to pyta?

– Tak sobie myślę, że pošlecie państwo swoich synów do seminarium.

- Jak to, po co, żeby zostali księżmi?
- Mój syn księdzem? Jeszcze czego! Nigdy bym się na to nie zgodziła.
- Ani ja.
- Ani ja – jak echo odbijały się kolejne odpowiedzi.
- Jak to? Chyba państwo dobrze życzą swemu dziecku.
- Oczywiście. I dlatego nie chcę, aby moi synowie byli księżmi.
- Nie chcecie państwo, by wasze dzieci miały dobrze? By były szczęśliwe? Niech pani tylko pomyśli: nie napracuje się, nie namęczy, ludzie mu wszystko przyniosą, a jak zapomną, to sam przejdzie się wieczorem i będzie miał teczkę pełną pieniędzy. A jeszcze, jak to państwo mówili, zgarnie za śluby, pogrzeby, zbierze tacę. Pani nie musiałyby jeździć tramwajem, bo syn zafundowałby mercedesa.
- E tam, panie. To tylko się tak pięknie mówi, w rzeczywistości to ciężko być księdzem.
- No wiecie, moi państwo, ja już teraz nic nie rozumiem. Najpierw głosicie, że tak dobrze jest księdzu, że tylko żyć i nie umierać, a za chwilę twierdzicie, że to ciężko. Mówicie, że takiemu to dobrze, a rękami i nogami bronicie, aby to szczęście nie spotkało waszych dzieci. To jak jest w końcu: dobrze czy źle?
- No wie pan, przyczepił się pan do nas jak pijany do płotu. Dlaczego panu tak zależy na odpowiedzi?
- Prawdę mówiąc, to wasza odpowiedź nie jest mi wcale potrzebna, ale uczciwość wymaga, aby państwo sami dali sobie właściwą odpowiedź. Ja cokolwiek wiem na ten temat, ponieważ sam mam syna księdza. Możecie być państwo pewni, że jeżdżę tramwajem i nie mam nawet malucha.
- Ale syn na pewno ma samochód?
- Syn musi mieć, bo ma trzy kościoły do obsługi i kilka punktów katechetycznych. My z żoną nie korzystamy z żadnej pomocy syna. Przeciwnie, co jakiś czas żona przygotowuje trochę jedzenia i wieziemy synowi, bo jest sam. Gdy ma coś przygotowanego, to sobie podgrzeje i przez kilka dni może mieć coś ciepłego do jedzenia.
- Proszę, kto z państwa pierwszy? – dobiegło pytanie z gabinetu.

– Ja – poderwał się ojciec księdza. Zanim zamknął drzwi za sobą, odwrócił się i powiedział jeszcze:
– Radzę państwu posłać swoich synów do seminarium.
Nikt nie odpowiedział. W poczekalni zapadło milczenie.
I o czym teraz rozmawiać, skoro zabrakło tak interesującego tematu?

Ks. B. Kant, *Kto to taki?*, Warszawa 1984, s. 25–29

Tak pięknie o powołaniu traktuje jedna z piosenek religijnych:

POEZJA

Chodziłeś Panie po ziemi jak człowiek
Jak człowiek serce i dwie ręce miałeś
To wielkie serce dzieliłeś dla ludzi
Jak chleb powszedni dawałeś
A ludzie biorą ten chleb z Twoich dłoni
Bo one dają wciąż tak jak dawały
Więc w swoje ręce weź mnie o Panie
Jak chleb, bo Twój jestem cały.

Daję Ci serce swoje Panie
Daję Ci silne ręce swoje
Dodawaj sił im nieustannie
By podźwignęły świat.

POEZJA

Własnego kapłaństwa się boję,
własnego kapłaństwa się lękam

i przed kapłaństwem w proch padam,
i przed kapłaństwem klękam

W lipcowy poranek mych święceń
dla innych szary zapewne –
jakaś moc przeogromna
z nagłą poczęła się we mnie

Jadę z innymi tramwajem –
biegnę z innymi ulicą –

nadziwić się nie mogę
swej duszy tajemnicą

Ks. Jan Twardowski, w: *Nie przyszedłem pana nawracać. Wiersze 1945–1985*

Ruchem konika szachowego odnajdź trzy stopnie kapłaństwa:

B	A	S	F	L	P
K	A	I	D	S	R
L	A	R	Y	U	Z
E	S	K	G	X	C
L	K	V	K	U	L

P	L	O	E	B	Y
A	T	G	E	T	R
W	R	A	G	J	K
I	S	E	G	Z	M
S	U	B	D	Y	B

D	X	H	L	A
F	R	I	H	N
A	C	O	N	M
Q	W	R	A	O
F	K	G	A	E

--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

- Skutki specjalnej łaski sakramentu namaszczenia chorych są następujące:
- zjednoczenie chorego z męką Chrystusa dla jego własnego dobra oraz dla dobra całego Kościoła;
  - umocnienie, pokój i odwaga, by przyjmować po chrześcijańsku cierpienia choroby lub starości;
  - przebaczenie grzechów, jeśli chory nie mógł go otrzymać przez sakrament pokuty;
  - powrót do zdrowia, jeśli to służy dobru duchowemu;
  - przygotowanie na przejście do życia wiecznego.

KKK 1532

48. Sakrament w służbie miłości Boga i Kościoła

Załącznik 1

Grupa 1

Drodzy bracia i siostry, oto ci nasi synowie, którzy są waszymi krewnymi lub przyjaciółmi, za chwilę mają otrzymać święcenia diakonatu. Uważnie zatem rozważcie, jakiej godności w Kościele mają dostąpić. Umocnieni darem Ducha Świętego, będą pomagać biskupowi i jego prezbiterium w posłudze słowa, ołtarza i miłości, okazując się sługami wszystkich. Jako słudzy ołtarza będą głosić Ewangelię, przygotowywać Ofiarę Eucharystyczną i rozdzielać wiernym Ciało i Krew Pańską. Oprócz tego, na polecenie biskupa będą mogli głosić kazania i przekazywać Bożą naukę wierzącym i niewierzącym, przewodniczyć modlitwom, udzielać chrztu, asystować przy zawieraniu związków małżeńskich oraz je błogosławić, nosić Wiatyk do ciężko chorych i przewodniczyć obrzędowi pogrzebu.

Diakoni uświęceni przez nałożenie rąk, które pochodzi od Apostołów, i ściśle związani z ołtarzem, będą pełnić dzieła miłosierdzia w imieniu biskupa lub proboszcza. Niech z Bożą pomocą tak spełniają te obowiązki, aby wszyscy mogli uznać ich za prawdziwych uczniów Chrystusa, który przyszedł nie po to, aby Mu służyli, lecz aby służyć. Wam zaś, drodzy synowie, którzy macie otrzymać święcenia diakonatu, sam Chrystus dał przykład, abyście tak postępowali, jak On postępował. Będziecie diakonami, to jest sługami Jezusa Chrystusa, który wśród swoich uczniów postępował jak ten, który służy. Wypełniając chętnie wolę Bożą, w duchu miłości służcie z radością Bogu i ludziom. Ponieważ nikt nie może służyć dwóm panom, za bałwochwalstwo uważajcie wszelką nieczystość i chciwość.

Skoro dobrowolnie przystępujecie do święceń diakonatu, musicie cieszyć się dobrą opinią oraz być mężami pełnymi Ducha Świętego i mądrości, jak ci, których niegdyś Apostołowie wybrali do pełnienia dzieł miłosierdzia. Będziecie wykonywać wasze posługiwanie, żyjąc w celibacie, który jest znakiem i podtrzymaniem pasterkiej miłości, a także szczególnym źródłem owocnego działania w świecie. Pobudzeni szczerą miłością do Chrystusa, pragniecie żyć w stanie całkowitego oddania się Jemu.

Chcecie się na nowo w szczególny sposób poświęcić Chrystusowi, aby związać się z Nim niepodzielną miłością. Dzięki temu z większą miłością będziecie służyć Bogu i ludziom, przyczyniając się do ich duchowego odrodzenia.

Bądźcie mocno utwierdzeni w wierze, nieskazitelni i nienaganni wobec Boga i ludzi, jak przystoi sługom Chrystusa i szafarzom Bożych misterii. Nie pozwólcie odebrać sobie nadziei płynącej z Ewangelii, macie bowiem być nie tylko jej słuchaczami, lecz i głosicielami.

Zachowujcie tajemnicę wiary w czystym sumieniu, ukazujcie swoimi czynami wierność słowu, które głosicie ustami. W ten sposób lud chrześcijański, ożywiony przez Ducha Świętego, stanie się czystą ofiarą miłą Bogu, wy zaś, spotykając się z Panem w ostatnim dniu, będziecie mogli usłyszeć od Niego: „Dobrze, sługo dobry i wierny, wejdź do radości twego Pana”.

Fragment z obrzędu święceń diakona

Grupa 2

Prezbiterzy są w Kościele i dla Kościoła sakramentalnym uobecnieniem Jezusa Chrystusa Głowy i Pasterza, głoszą autorytatywnie Jego słowo, powtarzają Jego znaki przebaczenia i daru zbawienia, zwłaszcza w sakramencie chrztu, pokuty oraz w Eucharystii, dzielą Jego pełną miłości troskę aż do całkowitego złożenia daru z siebie za owczarnię którą gromadzą w jedno i prowadzą do Ojca przez Chrystusa w Duchu Świętym. Jednym słowem, celem życia i działania kapłanów jest głoszenie Ewangelii światu i budowanie Kościoła w imieniu i w zastępstwie Chrystusa (*in persona Christi*), Głowy i Pasterza.

Jan Paweł II, *Pastores dabo vobis*

Grupa 3

Jakie są skutki święceń biskupich?

Biskup otrzymuje pełnię sakramentu święceń, które włączają go do Kolegium Biskupów. Biskupi jako następcy Apostołów i członkowie kolegium mają udział w odpowiedzialności apostołskiej całego Kościoła, pod zwierzchnictwem papieża. Ze święceń biskupich płynie misja nauczania, uświęcania i rządzenia.

Jaki jest urząd biskupa w powierzonym mu Kościele partykularnym?

Biskup, któremu powierzony został Kościół partykularny, jest widzialnym znakiem i fundamentem jedności Kościoła, w którym jako wikariusz Chrystusa pełni misję pasterską, wspierany przez swoich prezbiterów i diakonów.

KKKK 326, 327

Grupa 4

Drodzy bracia i siostry, oto ci nasi synowie, którzy są waszymi krewnymi lub przyjaciółmi, za chwilę mają otrzymać święcenia prezbiteratu. Uważnie zatem rozważcie, jakiej godności w Kościele mają dostąpić.

Zapewne cały lud Boży staje się w Chrystusie królewskim kapłaństwem. Jednak sam nasz wielki Kapłan, Jezus Chrystus, wybrał niektórych uczniów, aby w Jego imię publicznie wykonywali w Kościele posługę kapłańską dla dobra ludzi. Sam posłany przez Ojca, posłał na świat Apostołów, aby przez nich i przez ich następców, biskupów, nieustannie pełnić swój urząd posługiwania nauczycielskiego, kapłańskiego i pasterskiego. Współpracownikami biskupów są prezbiterzy, złączeni z biskupami w urządzie posługiwania kapłańskiego i wezwani do służenia ludowi Bożemu.

Po dojrzałym namyśle ci nasi bracia mają otrzymać kapłaństwo w stopniu prezbiterów, aby służyli Chrystusowi Nauczycielowi, Kapłanowi i Pasterzowi, za którego sprawą Jego Ciało, to jest Kościół, staje się ludem Bożym, buduje się i rośnie jako świątynia.

Zostaną oni wyświęceni na prawdziwych kapłanów Nowego Przymierza, aby upodobnieni do Chrystusa, Najwyższego i Wiecznego Kapłana, i złączeni z kapłaństwem biskupów, głosili Ewangelię, kierowali ludem Bożym i oddawali cześć Bogu przede wszystkim przez składanie Ofiary Chrystusowej.

Wy zaś, drodzy synowie, gdy otrzymacie święcenia prezbiteratu, w imieniu Chrystusa Nauczyciela będziecie pełnić urząd posługiwania nauczycielskiego w zakresie wam powierzonym. Wszystkim głosicie słowo Boże, które sami z radością przyjęliście. Rozważajcie prawo Boże, wiercie w to, co przeczytacie, nauczajcie tego, w co uwierzycie, i pełnijcie to, czego innych będziecie nauczać.

Niech wasza nauka będzie pokarmem dla ludu Bożego, niech świętość waszego życia stanie się źródłem radości dla wyznawców Chrystusa. W ten sposób słowem i przykładem będziecie budować dom Boży, to jest Kościół.

Mocą Chrystusa będziecie pełnić również urząd posługi uświęcania. Za waszym bowiem pośrednictwem duchowa ofiara wiernych zostanie udoskonalona przez włączenie w Chrystusową Ofiarę, którą będziecie składać własnymi rękami na ołtarzu w sposób bezkrwawy i sakramentalny. Rozważajcie zatem, co czynicie, naśladujcie to, czego dokonujecie, a sprawując sakramentalną Ofiarę Śmierci i Zmartwychwstania Pańskiego, starajcie się wyniszczać w sobie wszelkie wady i rozwijać nowe życie.

Przez chrzest będziecie włączać ludzi do ludu Bożego, w sakramencie pokuty odpuszczając grzechy w imieniu Chrystusa i Kościoła. Będziecie umacniać chorych, namaszczać ich świętym olejem. Będziecie sprawować święte obrzędy i w różnych porach dnia składać Bogu uwielbienia, dziękczynienia i prośby nie tylko za lud Boży, lecz także za cały świat. Czyniąc to wszystko pamiętajcie, że zostaliście wzięci z ludzi i dla ludzi ustanowieni, aby im pomagać w dążeniu do Boga. Z nieustanną radością i prawdziwą miłością pełnijcie urząd posługiwania Chrystusa Kapłana, nie szukając korzyści własnej, lecz Jego chwały.

Wreszcie pełniąc w powierzonym wam zakresie urząd posługiwania Chrystusa – Głowy Kościoła i Pasterza, bądźcie, drodzy synowie, złączeni z biskupem i jemu poddani. Starajcie się łączyć wiernych w jedną rodzinę, abyście przez Chrystusa, w Duchu Świętym mogli doprowadzić ich do Ojca. Miejcie zawsze przed oczami przykład Dobrego Pasterza, który przyszedł nie po to, aby Mu służyło, lecz aby służyć oraz szukać i zbawiać to, co zginęło.